

গোপীনাথ বৰদলৈ ডাঙৰ মানুহ আছিল (gopināth bardolai
dāngar mānuh āsil)—Gopinath Bardolai
was a great man.

পৃথিবীখন ঘূৰ্ণীয়া (prithibikhan ghūrāniyā)

—The earth is round.

পিতৃ মাতৃ আমাৰ গুৰু (pitri mātri āmār guru)

—Parents are our instructors.

LESSON—4

Conjuncts (ফলা)

য, ব, ল, র, ন, and ম join with other Consonants
as follows :

য (j)—	ক্য	খ্য	গ্য	ঘ্য	ব্য	ম্য
y—	kya	khya	gya	ghya	bya	mya
ব (b)—	ক্ৰ	খ্ৰ	গ্ৰ	ঘ্ৰ	ব্ৰ	ম্ৰ
r—	kra	khra	gra	ghra	bra	mra
ল (l)—	ক্ল	গ্ল	প্ল	ব্ল	ম্ল	হ্ল
l—	kla	gla	pla	bla	mla	hla
র (r)—	ক্	খ্	গ্	ঘ্	ব্	ম্
w—	kwa	gwa	jwa	twā	lwa	hwa

ন (n)	ক	গ	ঘ	ত	প	হ
n—	kna	gna	ghna	tna	pna	hna
ম (m)	ক	গ	ত	ন	ল	হ
m—	kma	gma	tma	nma	lma	hma
ৰেফ্ (r)	ক	খ	গ	ঘ	জ	ই
r—	rka	rkha	rga	rgha	rla	rha

বাক্য (bākya)	খাদ্য (khādya)	মিথ্যা (mithyā)
Sentence	Food	Lie

শুক্ৰ (hukra)	চন্দ্র (chandra)	চক্ৰ (chakra)
Sukra	Moon	Wheel

গ্লানি (glāni)	ক্লান্ত (klānta)	প্লীহা (plihā)
Defamation	Tired	Spleen

বিদ্বান (bidwān)	ঈশ্বৰ (iswar)	বিশ্ব (biswa)
Learned	God	World

ভগ্ন (bhagna)	যত্ন (jatna)	বত্ন (ratna)
Broken	Care	Jewel

জন্ম (janma)	পদ্ম (padma)	ৰশ্মি (rasmi)
Birth	Lotus	Ray

দৰ্জী (darji)	মূৰ্খ (mūrkhā)	মূৰ্গী (murgī)
Tailor	Foolish	Hen

Harder Conjuncts :—

ক্ + ক = ক (kka)	মক্কা (makkā)
ক্ + ত = ক্ত (kta)	বক্ত (rakta)
ক্ + য = ক্খ (kkhya)	বক্ক (rakkhyak)
গ্ + ধ = গ্ধ (gdha)	দুগ্ধ (dugdha)
ঙ্ + ক = ঙ্গ (ŋka)	হাংক (haṅkar)
চ্ + চ = চ্চ (chcha)	উচ্চারণ (uchchāraṇ)
চ্ + ছ = চ্ছ (ssa)	পৰিচ্ছদ (parichchhad)
জ্ + ঞ = জ্জ (gñā)	জ্ঞান (gñān)
ঞ + চ = ঞ্চ (ñcha)	পঞ্চম (pañcham)
ঞ + ছ = ঞ্ছ (ñchha)	লাঞ্ছনা (lāñchhanā)
ঞ + জ = ঞ্জ (ñja)	জঞ্জাল (jañjāl)
ট্ + ট = ট্টি (tṭa)	পট্টি (paṭṭā)
ড্ + ড = ড্ড (ḍḍa)	আড্ডা (āḍḍā)
ণ্ + ড = ণ্ণ (ṇḍa)	পণ্ডিত (paṇḍit)
ত্ + ত = ত্ত (tta)	উত্তর (uttar)
ত্ + থ = ত্ধ (ttha)	উত্থান (utthān)
দ্ + দ = দ্ধ (dda)	উদ্দেশ্য (uddeshya)
দ্ + ধ = দ্ধ (ddha)	উদ্ধাৰ (uddhār)
ন্ + ত = ন্ত (nta)	অন্ত (anta)
ন্ + ন = ন্ন (nna)	অন্ন (anna)
প্ + ত = প্ত (pta)	লুপ্ত (lupṭa)
ব্ + দ = ব্দ (bda)	শব্দ (habda)

ব্ + ধ = ব্ধ (bdha)	লব্ধ (labdha)
ম্ + ভ = ম্ভ (mbha)	আবম্ভ (ārambha)
শ্ + চ = শ্চ (ścha)	নিশ্চয় (niśchaya)
ষ্ + ক্ = ষ্ক (ṣka)	পৰিষ্কাৰ (pariṣkāra)
ষ্ + ট = ষ্ট (ṣṭa)	অষ্টম (aṣṭam)
ষ্ + প = ষ্প (ṣpa)	পুষ্প (puṣpa)
স্ + ক = স্ক (ska)	পুৰস্কাৰ (puraskāra)
স্ + ত = স্ত (sta)	নিস্তাৰ (nistāra)
স্ + থ = স্ধ (stha)	স্থান (sthāna)
স্ + ন = স্ন (sna)	স্নান (snāna)
স্ + প = স্প (spa)	স্পষ্ট (spaṣṭa)
স্ + ব = স্ব (swa)	স্বৰ (swara)
হ্ + ণ = হ্ণ (hna)	অপৰাধ (aparādhā)
হ্ + ন = হ্ন (hna)	বহ্নি (bahni)
হ্ + ম = হ্ম (hma)	ব্রহ্মপুত্র (brahmaputra)
ত্ + ব্ + উ = ত্ৰ (tru)	শত্রু (hatru)
ন্ + ত্ + উ = ন্ত (ntu)	পৰন্তু (parantu)
স্ + ত্ + উ = স্ত (stu)	প্রস্তুত (prastuta)

Practise :—

বিজ্ঞা অমূল্য ধন	} Learning is an invaluable treasure
bidyā amulya dhan	
এলাহ নকৰিবা	} Do not be idle.
ālāh nakaribā	